

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 264/2020-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. júla 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou GARANT PARTNER legal s. r. o, Einsteinova 21, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Martin Dočár, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 94/2008 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 94/2008 porušené boli.

2. Okresnému súdu Žilina prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 94/2008 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 3 500 € (slovom tritisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Žilina je povinný nahradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 675,43 € (slovom šesťstosedemdesiatpäť eur a štyridsaťtri centov) na účet jej právneho zástupcu advokátskej kancelárie GARANT PARTNER legal s. r. o., Einsteinova 21, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti [REDAKOVANÉ] nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a s'ťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 264/2020-8 z 26. mája 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú s'ťažnosť s'ťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 94/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala 24. apríla 2008 na okresnom súde žalobu o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva a určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva.

2.1 V napadnutom konaní okresný súd v merite veci rozhodol rozsudkom č. k. 27 C 94/2008-347 z 15. augusta 2014, ktorý nadobudol právoplatnosť 7. októbra 2014. Okresný súd uznesením č. k. 27 C 94/2008-362 z 26. októbra 2015 rozhodol o trovách konania tak, že stranám sporu trov konania nepriznal. Následne na základe podaného odvolania žalobkyne rozhodol o náhrade trov konania Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 7 Co 166/2018-435 z 28. augusta 2018, ktorým sťažovateľke ako žalobkyni proti žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania vo výške 80 % vo veci vysporiadania a zrušenia podielového spoluvlastníctva a nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu v konaní o určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva. Podľa tvrdenia sťažovateľky však nie je do dnešného dňa rozhodnuté o výške náhrady trov konania, a to aj napriek súčinnosti sťažovateľky, ktorá na základe výzvy okresného súdu vyčíslila náhradu trov konania podaním zo 7. decembra 2018.

2.2 Sťažovateľka ďalej uviedla, že v prípade rozhodovania o trovách konania nejde o zložitú právnu vec a ich samotné vyčíslenie je v podstate iba jednoduchým matematickým úkonom a že ak neberieme do úvahy celkovú dĺžku konania takmer 12 rokov, tak iba v časti o trovách konania 5 rokov a 7 mesiacov nie je okresný súd schopný rozhodnúť o konkrétnej výške náhrady trov konania.

2.3 Sťažovateľka podala 25. februára 2020 sťažnosť predsedovi súdu na prietahy v konaní podľa § § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorá nebola v zákonom stanovenej lehote riadne vybavená.

3. Na základe skutočností uvedených v ústavnej sťažnosti sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní na okresnom súde vedenom pod sp. zn. 27 C 94/2008 porušené boli a prikáže okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných

priet'ahov. Súčasne sa sťažovateľka domáha priznania finančného zadost'učinenia v sume 5 000 € a náhrady trov konania.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

II.1 Vyjadrenie okresného súdu k obsahu ústavnej sťažnosti

4. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. I SprS 235/2020 doručenom ústavnému súdu 3. júla 2020 priznal, že nesporne v konaní sp. zn. 27 C 94/2008 nebolo o výške trov konania rozhodnuté v primeranej dobe. Spis je však od 12. februára 2020 zaslaný Okresnému súdu Bratislava I na základe jeho žiadosti a pripojený k sp. zn. 21 C-9C/6/2015. Sťažovateľke nemožno pričítať žiadnu zodpovednosť za spôsobené priet'ahy.

Podľa okresného súdu dôvodom absencie rozhodnutia a celkovej dĺžky konania bola skutočnosť, že súd v čase po rozhodnutí o nároku na náhradu trov konania musel rozhodnúť aj o procesnom nástupníctve z dôvodu úmrtia žalovaného v 21. rade v pripojenej veci [REDACTED], a opakovaná žiadosť o zapožičanie spisu zo strany Okresného súdu Bratislava I. Z dôvodu rozsahu spisov, ich objemu, nemohla byť vyhotovená ich kópia, prístup do elektronického súdneho spisu nebol postačujúci. Zároveň z dôvodu naliehavosti bol spis zapožičaný bez toho, aby najskôr súd (vyšší súdny úradník) rozhodol o výške trov konania.

4.1 Z vyjadrenia okresného súdu ďalej vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania považuje za pomerne náročné vzhľadom na rozsah a početnosť procesných úkonov uskutočnených v napadnutom konaní, následné spojenie konaní, najskôr samostatné a potom spoločné zastupovanie pri procesných úkonoch.

4.2 Okresný súd zároveň vyslovil súhlas s upustením od ústneho prejednávania ústavnej sťažnosti (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

II.2 Replika sťažovateľky

5. Sťažovateľka na výzvu ústavného súdu reagovala replikou zo 7. júla 2020, v ktorej uviedla, že celková dĺžka konania je viac ako 12 rokov, pričom iba v časti o trovách konania

nie je okresný súd schopný ani po piatich rokoch a siedmich mesiacoch rozhodnúť o konkrétnej výške náhrady trov konania. Dôvody, ktoré uvádza okresný súd ako dôvody, pre ktoré nemohol rozhodnúť o výške náhrady trov konania, nie je možné podľa sťažovateľky akceptovať. Ide iba o sekundárne okolnosti, ktoré by nenastali, ak by okresný súd konal riadne a bez zbytočných priet'ahov.

5.1 Sťažovateľka poukázala na to, že okresný súd vydal v tejto veci dve rozhodnutia o trovách konania a obe sa ukázali ako nezákonné. To malo za následok, že o samotnom nároku na trovy konania (teda ešte nie o ich vyčíslení) sa rozhodovalo takmer 4 roky. Ak by okresný súd postupoval pri svojom rozhodovaní v súlade so zákonom, ani jeden z dôvodov ním uvádzaných, ktoré mu majú údajne brániť vo vyčíslení trov konania, by v danom čase neexistoval. Sťažovateľka je názoru, že má ústavné právo na to, aby vo veci rozhodoval súd, ktorý právo pozná.

5.2 Pokiaľ okresný súd tvrdí, že rozhodovanie o trovách konania je v tejto veci pomerne náročné (s ohľadom na rozsah úkonov a s ohľadom na spojenie konaní), sťažovateľka uviedla, že tomuto tvrdeniu nerozumie a že ak okresný súd tvrdí, že výpočet trov konania je náročným úkonom, ako vysvetlí, že vo výzve z 29. novembra 2018 vyzval sťažovateľku na vyčíslenie trov konania a uložil jej k tomu lehotu len 10 dní. Sťažovateľka je presvedčená, že týmto súd sám určil lehotu, v ktorej musí byť aj on schopný trovy konania vyčísliť a rozhodnúť o ich konkrétnej výške.

5.3 Sťažovateľka ďalej vyslovila súhlas s upustením od ústneho pojednania ústavnej sťažnosti.

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

K obsahu súdneho spisu okresného súdu v napadnutom konaní

7. Ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti, ako aj na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu zistil tieto podstatné skutočnosti o priebehu napadnutého konania v časti týkajúcej sa rozhodovania okresného súdu o náhrade trov konania:

- 7. októbra 2014 nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť rozsudok okresného súdu č. k. 27 C 94/2008-347 z 15. augusta 2018, ktorým bolo v napadnutom konaní rozhodnuté vo veci samej,

- 26. októbra 2015 okresný súd uznesením č. k. 27 C 94/2008-362 rozhodol o trovách konania tak, že žalobkyni v časti konania o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva náhradu trov nepriznal (výrok I) a žalovaným v časti konania o určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva, priznal proti žalobkyni náhradu trov konania vo výške 408,46 € (výrok II); proti uvedenému uzneseniu podali obe sporové strany odvolanie (žalobkyňa proti výroku I a žalovaní proti výroku II),

- 30. júna 2016 rozhodol o podanom odvolaní sporových strán krajský súd uznesením č. k. 7 Co 153/2016-408, ktorým uznesenie okresného súdu č. k. 27 C 94/2008-362 v napadnutom výroku I a II zrušil a v tomto rozsahu vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie,

- 21. marca 2018 vydal okresný súd uznesenie č. k. 27 C 94/2008-416, ktorým rozhodol o trovách konania tak, že žalobkyni priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 56,56 % v tej časti konania, v ktorej sa žalobkyňa domáhala zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva strán sporu (výrok I), a žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu v tej časti konania, v ktorej sa žalobkyňa domáhala určenia, že nehnuteľnosti patria do dedičstva (výrok II),

- 28. augusta 2018 rozhodol krajský súd o podanom odvolaní žalobkyne proti výroku I uznesenia okresného súdu č. k. 27 C 94/2008-416 z 21. marca 2018. Krajský súd uznesením č. k. 7 Co 166/2018-435 uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku I zmenil tak, že vo veci zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva priznal žalobkyni proti žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 80 % (uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku II zostáva nezmenené a žiadnej zo strán sporu náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva, pozn.),

- 29. novembra 2018 vyzval okresný súd žalobkyňu, aby v lehote 10 dní vyčíslila trovy konania,

- 7. decembra 2018 žalobkyňa podaním adresovaným okresnému súdu vyčíslila výšku trov konania.

IV.

Právomoc ústavného súdu, ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a vyhodnotenie postupu okresného súdu

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práva alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom stanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, a súčasne sa domáha aj vyslovenia porušenia jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS105/07, IV. ÚS 90/2010).

11. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie už označených práv vychádza ústavný súd tiež zo svojej dnes už ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby

domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, II. ÚS 560/2016).

12. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila i v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie strany sporu v súdnom konaní a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

13. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

15. Povinnosť súdu a sudcu konať bez priet'ahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

17. Čo sa týka hodnotenia právnej a skutkovej zložitosti napadnutého konania, ústavný súd konštatuje, že konanie o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva a určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, je možné považovať za bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov, ktorá môže byť poznačená zvýšeným stupňom zložitosti najmä s ohľadom na zvolený spôsob dokazovania.

17.1 V konkrétnom prípade sťažovateľky napadnuté konanie v čase podania ústavnej sťažnosti bolo v merite veci právoplatne skončené (rozsudok okresného súdu č. k. 27 C 94/2008-347 z 15. augusta 2014, ktorý nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť 7. októbra 2014, pozn.), a teda prebiehalo vo fáze týkajúcej sa rozhodovania o trovách konania.

17.2 Všeobecný súd rozhoduje o trovách konania podľa vopred ustanovených zásad a podľa úkonov, ktoré boli v konaní vykonané stranami sporu a ich právnymi zástupcami, preto ústavný súd postup pri rozhodovaní o trovách konania nepovažuje za právne zložitý. Skutkovo musí v každom prípade vychádzať len z obsahu spisu. Na základe uvedeného rozhodovanie o trovách konania zásadne nemožno považovať za postup všeobecného súdu, ktorý by vykazoval osobitnú náročnosť. Rozhodovanie o trovách konania je rutinnou záležitosťou každodennej praxe súdov a vylučuje tým možnosť, pre ktorú by vznikol dôvod pre výrazné predĺženie napadnutého konania.

18. V konaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na priet'ahoch konania podieľa osoba, ktorá podala sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

19. V danom prípade ústavný súd konštatuje, že v správaní sťažovateľky nevzhladol žiadnu okolnosť, na základe ktorej by jej mohol byť pričítaný podiel na veci, v akom sa nachádzala v čase podania ústavnej sťažnosti. Naopak, sťažovateľka v napadnutom konaní vystupovala aktívne. Na výzvu okresného súdu poskytla numerické vyčíslenie výšky uplatnených trov konania (7. decembra 2018) a z dôvodu pretrvávajúcej nečinnosti okresného súdu podala aj sťažnosť predsedovi súdu podľa § 62 zákona č. 747/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (sťažnosť podaná 25. februára 2020, pozn.).

20. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní.

20.1 Ústavný súd považuje za dôležité najskôr poukázať na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, konkrétne na jeho rozsudok v prípade Čičmanec proti Slovenskej republike (rozsudok z 28. 6. 2016 k sťažnosti č. 65302/11), ktorým ESLP rozhodol okrem iného aj o tom, že dĺžka konania napadnutého sťažnosťou nespĺňala požiadavku primeranej lehoty podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (a to aj napriek skutočnosti, že toto konanie v čase podania ústavnej sťažnosti prebiehalo podobne ako v tomto prípade už len vo fáze týkajúcej sa trov konania). Európsky súd pre ľudské práva totiž v bode 50 uvedeného rozsudku konštatoval, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky stupne konania týkajúce sa rozhodovania o občianskych právach a záväzkoch vrátane konania nasledujúceho po rozsudku v merite veci (čo zahŕňa teda aj fázu konania týkajúcu sa trov) boli rozhodnuté v primeranej lehote. Zároveň ESLP v bode 46 uvedeného rozsudku uviedol, že na účely čl. 35 ods. 1 dohovoru je súčasne potrebné formulovať ústavnú sťažnosť takým spôsobom, ktorý umožní ústavnému súdu preskúmať celkovú dĺžku namietaného konania.

20.2 Ústavný súd konštatuje, že okresný súd od momentu nadobudnutia právoplatnosti a vykonateľnosti rozsudku, ktorým sa rozhodlo v napadnutom konaní vo veci samej, mal postupovať podľa vtedy platného § 151 ods. 1, resp. § 151 ods. 3 OSP, v zmysle ktorého mal o trovách konania rozhodnúť najneskôr do 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozsudku (v konkrétnom prípade sťažovateľky do 7. novembra 2014, pozn.).

20.3 Okresný súd rozhodol prvýkrát o trovách konania uznesením sp. zn. 27 C 94/2008-362 z 26. októbra 2015, teda viac ako rok od nadobudnutia právoplatnosti

rozsudku, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, v čom je možné vzhliadnuť bezdôvodnú nečinnosť okresného súdu v trvaní takmer 1 roka.

20.4 Po zrušení výrokov I a II odvolacím súdom a vrátení veci okresnému súdu na ďalšie konanie (uznesenie krajského súdu č. k. 7 Co 153/2016-408 z 30. júna 2016) okresný súd druhýkrát rozhodol o trovách konania uznesením č. k. 27 C 94/2008-416 z 21. marca 2018 (nečinnosť v trvaní 1 roka a 9 mesiacov) tak, že žalobkyni priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 56,56 % v tej časti konania, v ktorej sa žalobkyňa domáhala zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva strán sporu (výrok I) a žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu v tej časti konania, v ktorej sa žalobkyňa domáhala určenia, že nehnuteľnosti patria do dedičstva (výrok II). Krajský súd rozhodoval o podanom odvolaní žalobkyne (proti výroku I uznesenia č. k. 27 C 94/2008-416, pozn.) a uznesením č. k. 7 Co 166/2018-435 uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku I zmenil tak, že vo veci zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva priznal žalobkyni proti žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 80 %. (postup súdu druhej inštancie podľa § 390 písm. a) CSP). Ostatným rozhodnutím krajský súd teda definitívne rozhodol o nároku žalobkyne na náhradu trov konania a presunul aktivitu v procese rozhodovania o výške trov na súd prvej inštancie. Okresný súd o výške trov konania dosiaľ nerozhodol a jeho nečinnosť prakticky pretrváva minimálne od novembra 2018.

V.

Záverý ústavného súdu

21. Ústavný súd vo svojej predchádzajúcej judikatúre poukázal na to, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna činnosť orgánu verejnej moci (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť orgánu verejnej moci nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa s'ťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

22. Nie je možné ponechať bez povšimnutia, že okresný súd konal nesústredene, keď uznesením č. k. 27 C 94/2008-362 z 26. októbra 2015 rozhodol ako súd prvej inštancie

o trovách konania tak, že odvolací súd pristúpil k zrušeniu jeho rozhodnutia podľa § 221 ods. 1 písm. h) OSP, v dôsledku čoho sa okresný súd musel zaoberať opätovne tou istou otázkou a postupovať súc viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

22.1 Následne, už za účinnosti nového procesného predpisu okresný súd rozhodol podľa § 262 ods.1 CSP v spojitosti s § 255 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania uznesením č. k. 27 C 94/2008-416 z 21. marca 2018, ktoré súd druhej inštancie z dôvodu podaného odvolania žalobkyne (odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h), pozn.) v časti napadnutého výroku zmenil. V uvedenom postupe okresného súdu ústavný súd konštatuje opakovane značnú nesústredenosť.

22.2 Vzhľadom na to, že počas rozhodovania o trovách konania došlo k zmene relevantnej právnej úpravy vo vzťahu k spôsobu rozhodovania o trovách konania, ďalší postup okresného súdu musel rešpektovať dve samostatné fázy rozhodovania o trovách konania – a teda podľa § 262 ods. 1 CSP rozhodnúť o nároku na náhradu trov konania a v bezprostrednej nadväznosti rozhodnúť podľa § 262 ods. 2 o výške náhrady trov konania. Aj keď ústavný súd vzal do úvahy uvedenú dvojfázovosť rozhodovacieho procesu na úrovni súdu prvej inštancie, ktorá môže spôsobiť určitý časový odstup vo vzájomnej nadväznosti spomínaných rozhodnutí, nemožno ospravedlniť fakt, že úspešná strana sporu nemá relevantné rozhodnutie o výške trov konania ani po viac ako 2 rokoch od vrátenia veci odvolacím súdom súdu prvej inštancie na rozhodnutie podľa § 262 ods. 2 CSP.

23. Ústavný súd uzatvára, že v čase rozhodovania o ústavnej sťažnosti sa napadnuté konanie stále nachádza vo fáze rozhodovania o výške náhrady trov konania samostatným uznesením podľa § 262 ods. 2 CSP, ktoré by mal vydať vyšší súdny úradník, čím okresný súd dosiaľ nevykonal relevantné kroky k dosiahnutiu právnej istoty sťažovateľky. Tým došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

VI.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

24. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

25. Prieťahy či nečinnosť súdu v konaní sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah súdu voči základným ústavne zaručeným právam (slobodám). Pritom taký zásah sám nie je výrazom (výsledkom) riadnej rozhodovacej právomoci súdu a ako taký sa vymyká obvyklému, prieskumnému či inému konaniu. Z tejto fakticity vyplýva, že porušenie práva na primerané súdne konanie nemožno dodatočne napraviť. Možno zabrániť, aby nedošlo k ďalším prieťahom (ústavným príkazom), ale už raz vzniknutý prieťah odstrániť nemožno, možno len poskytnúť za porušenie tohto práva primeranú finančnú náhradu podľa čl. 127 ods. 3 ústavy.

26. Ústavný súd formuloval príkaz konať (bod 2 výroku nálezu), pričom okresný súd je povinný postupovať striktne podľa zásad v zmysle čl. 17 CSP a podľa §262 ods. 2 CSP.

27. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

28. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

29. Sťažovateľka sa domáhala priznania finančného zadosťučinenia v sume 5 000 €, pričom svoj návrh na priznanie finančného zadosťučinenia zdôvodnila tým, že jej dôvera v súdny systém Slovenskej republiky je otrasená, najmä pokiaľ ide o rýchlosť rozhodovania. Ďalej uviedla, že zdĺhavým postupom okresného súdu jej bola spôsobená ujma, a to hlavne s ohľadom na vynaložené prostriedky potrebné k aktívnej obhajobe jej práv v napadnutom konaní. Podľa názoru sťažovateľky „... má nepochybné nárok na reálnu a nie fiktívnu náhradu trov konania. Túto náhradu však nemôže získať nakoľko nemá do dnešného dňa v rukách právny titul ktorý ho ku konkrétnej sume náhrady trov konania oprávňuje.“.

30. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje

nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy, avšak suma požadovaná sťažovateľkou nie je primeraná okolnostiam prípadu. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu.

31. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 27 C 94/2008 v časti týkajúcej sa rozhodovania o trovách konania, berúc do úvahy, že rozhodovanie prebiehalo opakovane na dvoch inštanciách sústavy všeobecných súdov, považoval ústavný súd priznanie sumy 3 500 € za primerané (bod 3 výroku nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľky nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

32. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

33. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2019, ktorá bola 1 062 €.

34. Ústavný súd priznal náhradu za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti, repliku sťažovateľky) v súlade s § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) právnenému zástupcovi sťažovateľky. Náhrada za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (3 x 177 €) spolu s režijným paušálom (3 x 10,62 €)

predstavuje sumu 562,86 €, ku ktorej je potrebné pripočítať 20 % DPH, ktorej je právny zástupca sťažovateľky platiteľom (§ 18 ods. 3 vyhlášky). Trovy právneho zastúpenia sťažovateľky v konaní pred ústavným súdom tak predstavujú sumu 675,43 € vrátane 20 % DPH.

35. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky advokátskej kancelárie GARANT PARTNER legal s. r. o, Einsteinova 21, Bratislava, v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

36. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júla 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu